

AB (IPA) Fonlarında Yağma Var! (2)

İçeriği Yazar: [sedatergenc](#) [1] Zaman: Çar, 26/10/2011 - 14:19

Yazar: Sedat ERGENÇ

Yazının Yazıldığı Tarih: 23.10.2011

Referans İçerik: [AB \(IPA\) Fonlarında Yağma Var! \(1\)](#) [2]

2b. IPA Öncesi ve Sonrası Donemde AB Mali Yardımların Denetimi

Yukarıda yer verilen düzenlemeler çerçevesinde Türkiye’de oluşturulan DIS yapılanmasında Hazine Kontrolörleri, sistemin temel denetim birimidir.

Hazine Kontrolörleri DIS yapılanmasında daha çok bir iç denetim birimi olarak görev yapmıştır.

Bu çerçevede Hazine Kontrolörleri Kurulu Merkezi Finans ve İhale Birimi ve Ulusal Fon nezdinde periyodik denetimler gerçekleştirmiştir. Söz konusu kurumların tüm faaliyetleri, iç kontrol yapıları, muhasebe ve kayıt sistemleri, insan kaynakları yönetimi, bilgi sistemleri ve risk yönetim sistemleri gibi birçok alan denetimlerde ele alınmıştır.

Kurum bazlı denetimler yanında AB hibe programları yönetimi, muhasebe ve mali sistem yönetimi ve ihale sistemi yönetimi gibi süreç odaklı denetimler de yapılmıştır. Bu denetimler tek bir kurum nezdinde yapılmayıp, işlemin devam ettiği tüm kurumlar nezdinde yerine getirilmiştir.

Ayrıca proje uygulayıcı kurumlar nezdinde proje denetimleri yerine getirilmiştir. Söz konusu denetimlerde projelerin performans değerlendirmesi yapılmış, iç kontrol sistemleri test edilmiş ve sporların işlemlerinin (Kıdemli Program Görevlileri) yerel mevzuata ve AB kurallarına uygunluğu değerlendirilmiştir.

Yapılan denetimlerin sonuçları Ulusal Yetkilendirme Görevlisi’ne (NAO) sunulmuş, gerekli durumlarda alınması gereken önlemlere ilişkin eylem planları hazırlanmıştır.

Hazine Kontrolörleri’nin denetimleri dışında AB Komisyonu denetçileri de zaman zaman Hazine Kontrolörleri Kurulu da dahil olmak üzere tüm DIS yapısında denetimler yapmıştır. Yine gerek Türkiye Sayıştay’ı gerekse AB Sayıştay’ı kendi denetim planları doğrultusunda denetimler yapmıştır. AB projeleri ile ilgili olarak ise AB Komisyonu adına bir denetim firması periyodik olarak değerlendirme raporları hazırlamıştır. Söz konusu değerlendirme raporları denetim olarak ele alınacak çapta olmamakla birlikte projelerde ortaya çıkan sorunlara ışık tutacak mahiyettedir.

2c. IPA Yapılanması ve Yeni Donemde Mali Yardımların Denetimi

IPA’nın yasal alt yapısını 1085/2006 sayılı Konsey Tüzüğü oluşturmaktadır. Bu Tüzük, 2002 yılından itibaren Türkiye’ye sağlanan Katılım Öncesi Mali Yardımların yasal dayanağını oluşturan 2500/2001 sayılı Konsey Tüzüğü’nü 01/01/2007 tarihi itibarıyla yürürlükten kaldırmıştır. Bu tüzüğün 3.3. maddesi uyarınca AB Komisyonu IPA uygulaması için detaylı bir düzenleme hazırlamıştır. Bu doğrultuda IPA uygulaması daha detaylı olarak 2499/2007 sayılı Komisyon Tüzüğü ile

düzenlenmektedir.

Söz konusu tüzüğün 21. maddesine göre IPA uygulamasında oluşturulan yapıdaki temel aktörler şunlardır:

- 1- Ulusal IPA Koordinatörü (National IPA Coordinator)
- 2- Bölgesel Kalkınma ve İnsan Kaynakları Bileşenleri Stratejik Koordinatörü
- 3- Yetkili/Yasal Akreditasyon Görevlisi (Competent Accrediting Officer)
- 4- Ulusal Yetkilendirme Görevlisi (National Authorising Officer)
- 5- Ulusal Fon (National Fund)
- 6- Uygulama Yapıları (Operating Structures)
- 7- Denetim Otoritesi (Audit Authority)

IPA yapılanması ile AB, aday ve üye ülkelerde AB fonlarının yönetimini ve denetimini yakınlaştırmayı hedeflemiştir. 1083/2006 sayılı Yapısal Fonlara ilişkin Konsey Tüzüğü'nün 58., 62., 71. ve 73. maddeleri üye ülkelerde oluşturulacak Denetim Otoritesine ilişkin hükümler içermektedir. Bu doğrultuda Denetim Otoritesi'nin yapısı ve fonksiyonları açısından IPA Tüzüğü ile Yapısal Fonlara ilişkin Tüzük paralel hükümler içermektedir.(Türkiye'ye AB Mali Yardımlarının Denetimi Fatih Avcı, M.İlker Kabakçı Hazine Kontrolörleri)

2d. SHÇEK Genel Müdürlüğü'nün görev alanına giren dezavantajlı gruplara yönelik kullanılan bazı fonlar

Yüzlerce proje içinden fikir vermesi bakımından örnekleme yoluyla seçilmiş birkaç tanesini özetlemek gerekirse;

Kadın ve Aile ile ilgili:

- * AÇEV, Anne Çocuk Eğitim Vakfı - Projenin Adı: Kadınları Kalkındırma: Eğitimde Cinsiyet Ayrımını Azaltmak. - Tarih: 21.12.2004 - AB`den Aldığı Para: 800.000 Avro
- * TESK, Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu - Projenin Adı: Türkiye`de 5 Eğitim Merkezi Açarak Bu Merkezlerde 1500 Kadına Girişimcilik Becerisini Öğretmek ve Pazarlama, Yönetim, Finans Konularında Eğitmek. - Tarih: 1995-1999 süreci - AB`den Aldığı Para: 1.040.000 Avro
- * Van Kadınlar Derneği - Projenin Adı: Kadınlar Danışmanlık Merkezi. - Tarih: 11.10.2004 - AB`den Aldığı Para: 71.744 Avro

Çocuk ve Gençlerle ilgili:

- * Adana Sokak Çocukları Derneği - Projenin Adı: Sokaklarda Yaşayan/Çalışan Çocukların Topluma Uyumunu Sağlamak ve Onları Mesleki Becerilerle Ödüllendirmek. - Tarih: 28.02.2005 - AB`den Aldığı Para: 222.663,90 Avro
- * İHD, İnsan Hakları Karadeniz Ereğli Şubesi - Şube Başkanı: Salim Çalık - Projenin Adı: Kadınlara ve Çocuklara Karşı Şiddetin Ortadan Kaldırılması ve Kadın ve Çocukların Çalıştırılarak Sömürülmesinin Önlenmesi. - Tarih: 06.03.2004 - AB`den Aldığı Para: 33.000 Avro
- * Sokak Çocukları Gönüllüleri Vakfı - Projenin Adı: Sokak Çocuklarına Geçici Barınak, Rehabilitasyon ve Meslek Eğitimi Sağlamak. - Tarih: 01.01.1999 - AB`den Aldığı Para: 70.000 Avro

Özürlüler ile ilgili:

- * Omurilik Felçlileri Derneği - Projenin Adı: Ortopedik Engellilere Bilgisayarlı Muhasebe Eğitimi Vererek İş Bulma Olanaklarını Artırmak. - Tarih: 23.12.2004 - AB`den Aldığı Para: 121.041,68 Avro
- * İHD, İnsan Hakları Derneği - Projenin Adı: Engellilerin Eşit Fırsatlara Sahip Olması İçin Birleşmiş Milletler Standart Kurallarının Uygulanmasını Sağlayacak Etkili Kampanya Yapılması. - Tarih: 21.10.2004 - AB`den Aldığı Para: 88.836 Avro
- * Türkiye Körler Federasyonu - Projenin Adı: Engelliler İçin Kariyer Danışmanlığı ve İşgücü Eğitim Merkezi. - Tarih: 22.12.2004 - AB`den Aldığı Para: 145.477,50 Avro

Yaşlılarla ilgili:

- * Türkiye Sakatlar Konfederasyonu - Projenin Adı: Evde Hasta/Yaşlı/Sakat Bakımı İçin Eğitim Programı. Tarih: 21.12.2004 - AB`den Aldığı Para: 60.165 Avro
- * Milli Eğitim Sağlık Eğitimi Vakfı - Projenin Adı: Sakat ve Yaşlı Bakıcılarının Eğitimi. - Tarih: 24.12.2004 - AB`den Aldığı Para: 146.216,72 Avro

Yukarıdaki bilgiler kanun gereği SHÇEK Genel Müdürlüğü'nün gözetim ve denetiminde bulunan korunma, yardım ve bakıma muhtaç dezavantajlı grup içerisinde bulunan kadın, aile, çocuk, genç, özürlü ve yaşlı gibi guruplara yönelik muhtelif hizmetlerde kullanılmak üzere STK'nın önemli sayılabilecek miktarlarda AB fonunu SHÇEK'in bilgisi, gözetim ve denetimi dışında kullandıkları görülmektedir.

İyi niyetli çabaları ve doğru STK, göz boyama olarak nitelendirilebilecek bazı ispat varakasını bir yana bırakalım, tamamen rastgele seçtiğimiz bu projelerle ilgili olarak acaba şu soruları soran olmuş mudur?

-Eğitimde cinsiyet ayrımının azaltılması için 1.600.000.TL'lik kalıcı ve sürdürülebilir neler yapılmıştır? Bu eylemler devam etmekte midir?

-2.080.000-TL karşılığında kadınlara girişimcilik yeteri kadar öğretilmiş midir? Burada girişimcilik öğrenen kaç kadın girişimci ticari faaliyetine devam etmektedir?

-Van'da Kadın Danışma Merkezi kurulup, 150.000-TL'lik hizmet vermiş midir? Bu merkez hayatiniyetini devam ettirmekte midir?

-Adana'da sokak çocukları sorunu çözümünde 446.000-TL'lik ne hizmetler yapılmıştır? Adana'nın diğer benzer illerden daha ileri ne tür bir uygulaması vardır?

-Çocuğa karşı şiddetin ortadan kaldırılması için ne tür kalıcı bir işlem yapılmıştır?

-Şu anda bulunmayan bir vakıf sokak çocukları için 140.000-TL'lik nasıl bir barınak temin etmiştir? Bu barınak nerededir? Kaç çocuk yararlanmıştır?

-240.000-TL karşılığında kaç tane ortopedik engelliye iş temin edilmiştir?

-BM Standartları kapsamında engellilerin eşit fırsata kavuşması için 180.000-TL karşılığında ne tür etkili kampanyalar yapılmış, ne sonuçlar alınmıştır?

-300.000-TL karşılığında, engelliler için kariyer danışmanlığı yapılabilmiş midir? Kaç engelli bu yolla işe yerleştirilmiştir?

-120.000-TL karşılığında kaç adet hasta-yaşlı-sakat bakımı yapılmıştır? Ne kadar süre devam etmiştir?

Bu soruların sorulması hem fon kaynaklarının çarçur edilmemesi için, hem de fonu temin edenlere karşı imaj-itibar kaybımızın ortaya çıkmaması için kaçınılmaz görülmektedir.

Peki bu soruları kim sormalıdır?

Bu denetimi kim yapmalıdır?

Elbette ki her işin bir ehli, her konunun bir bileni vardır...

IPA kapsamında aday ve potansiyel aday ülkelere yaklaşık 11,5 Milyar Avro'luk bir bütçe ayrılmıştır. Bunun Türkiye'ye yönelik ilk üç yıllık planlanan toplam tutarı ise yaklaşık 1.6 milyar Avro'dur.

2007-2013 döneminde uygulanacak bu sistemde aday ve potansiyel aday ülkelerde üye ülkelerdekine benzer yönetim ve denetim birimleri öngörülerek, söz konusu ülkelerin üyelik sonrasına en iyi şekilde hazırlanmaları amaçlanmıştır. Söz konusu sistemde mali yardımların denetiminde yönetim ve kontrol sistemindeki tüm birimlerden fonksiyonel olarak bağımsız ve uluslararası kabul görmüş standartları sağlayan bir Denetim Otoritesi'nin, faydalanıcı ülke tarafından tayin edilmesi ve bu birimin sistemin işleyişine ve yapılan harcamaların doğruluğuna ilişkin olarak bir güvence vermesi öngörülmektedir. Denetim Otoritesi düzenlenen yıllık raporunu yine ilgili Komisyon Tüzüğü'nde ayrıntılı olarak düzenlenen şekilde başta Komisyon, Ulusal Yetkilendirme Görevlisi olmak üzere ilgili birimlere sunacaktır.(Türkiye'ye AB Mali Yardımlarının Denetimi Fatih Avcı, M.İlker Kabakçı Hazine Kontrolörleri)

Türkiye'nin mali yönetim ve kontrol sistemini AB uygulamalarına ve uluslararası standartlara uygun hale getirmek üzere yasalaştırılan 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, tüm kamu idarelerinde ortak ve standart bir iç kontrol sistemi kurulmasını öngörmektedir.

İç denetim sisteminin işlemeye başlamasıyla birlikte, kamu idarelerinin nitelikli iç denetçileri ulusal bütçe kaynaklarının yanı sıra, AB fonlarının denetimi konusunda da yetkili olacaklardır.

Esasen, Hazine Kontrolörleri'nin 'Merkezi Olmayan Uygulama Sistemi' kapsamındaki denetim yetkisi, Türkiye'de henüz kurulmuş ve işleyen bir iç denetim sisteminin bulunmadığı, 2002-2006 yıllarında, bir geçiş dönemi uygulaması olarak öngörülmüştür. Buna göre, geçiş döneminin sona erdiği 2008 yılı başından itibaren, kamu idarelerinin iç denetçileri, ulusal bütçe kaynaklarının yanı sıra, AB kaynaklı fonların denetimini de üstlenecektir. Bu nedenle, IPA uygulama sürecinde, mali yardım fonlarının denetiminin, kamu idarelerinin kendi iç denetçileri tarafından yürütülmesi gerekir. Aksi halde, ulusal bütçe kaynaklarının idarelerin iç denetçileri tarafından, AB kaynaklı fonların ise Hazine Kontrolörleri tarafından denetlendiği ikili bir yapı ortaya çıkmaktadır. Bu durum, 5018 sayılı Kanunun, ortak ve standart bir iç kontrol sistemi oluşturulması amacına aykırılık teşkil etmektedir... (H.Gösterici&B.Ormanoğlu, "Avrupa Birliği "IPA" Mali Yardım Sistemi/2007-2013 Uygulaması" bütçe Dünyası 2007, Sayı 25)

(Devam Edecek)

Sedat ERGENÇ

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı

İç Denetçisi

Kamu Yönetimi Uzmanı

Devam Eden İçerik: [AB \(IPA\) Fonlarında Yağma Var! \(3\)](#) [3]

Yorumlar

- [Dış Siyasa](#) [4]

- [Eko-Politik](#) [5]
- [İç Siyasa](#) [6]

Kaynak URL (30/04/2024 - 16:34 tarihinde yazdırıldı):

<https://politikadergisi.com/okur-makale/ab-ipa-fonlarinda-yagma-var-2>

Bağlantılar:

- [1] <https://politikadergisi.com/pd-uye/sedatergenc>
[2] <https://politikadergisi.com/okur-makale/ab-ipa-fonlarinda-yagma-var-1>
[3] <https://politikadergisi.com/okur-makale/ab-ipa-fonlarinda-yagma-var-3>
[4] <https://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/dis-siyasa>
[5] <https://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/eko-politik>
[6] <https://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/ic-siyasa>